

Plenum

Torsdag 7.3.2019 kl. 16.02—20.58

2.1. Muntlig fråga om förbättrande av vårdarnas ställning (Antti Rinne sd)

Muntligt spörsmål MFT 282/2018 rd

Muntlig frågestund

Talman Paula Risikko: Den första frågan ställs av en ledamot från den socialdemokratiska riksdagsgruppen. — Ledamot Rinne, varsågod.

Debatt

16.03 **Antti Rinne sd:** Arvoisa puhemies! Suomalainen julkinen terveydenhoito ja erityisesti erikoissairaanhoido on maailman parasta. Sen voi todeta nyt omakohtaisella kokemuksella, syvällä rintäänellä.

Sote-uudistuksessa piti korjata niitä asioita, jotka ovat rikki — nimenomaan korjata niitä, jotka ovat rikki. Hallituksen uudistuksessa hoitajien asema jäi kuitenkin kokoomuksen ja keskustan valtapelin ja yksityisten yritysten voitontavoittelun jalkoihin. Kymmenettuhannet työlleen omistautuneet hoitajat ansaitsevat parempaa. Nyt on aika lisätä hoitajien ja lääkäreitten, hoivahenkilökunnan, määrää ja huolehtia siitä, että paremmat työolot kattavat näitten ihmisten elämää ja että työn vaativuutta vastaava palkkaus saadaan toteutumaan.

Arvoisa pääministerin sijainen, ministeri Orpo, miten hallitus aikoo taata sen, että hoitajien työolosuhteita parannetaan työn tärkeyttä ja sen arvostusta edellyttävälle tasolle? — Nimenomaan ministeri Orpo.

16.04 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin, tervetuloa takaisin, edustaja Rinne!

Suomessa on todellakin monilta osin maailman parasta terveydenhuoltoa, erikoissairaanhoidoa, erikoissosiaalipalveluita ja perustason palveluita, mutta valitettavasti se ei toteudu joka paikassa Suomessa. Meillä on liian suuria alueellisia eroja, meillä on liian pitkiä jonoja, joissa ihmiset joutuvat jonottamaan, odottamaan hoitoon pääsyä. Ja kun siellä jonossa ei ole tähän mennessä kukaan vielä parantunut, on siksi ollut niin tärkeää, että jo kolmen hallituskauden ajan on pyritty yhdessä korjaamaan sosiaali- ja terveystaloudellisia, uudistamaan niitä nykyaikaiseksi ja vastaamaan tuleviin koviin haasteisiin. Tätä työtä on jatkettava. Me tiedämme kaikki, että sosiaali- ja terveystaloudellisten uudistamisessa, joka luo pohjan sille hyvälle sosiaali- ja terveystaloudellisuudelle, joka meillä Suomessa on, ja hyvälle palvelulle, on isoja haasteita. Se on tällä hetkellä eduskunnan käsissä, ja varmasti lähipäivinä, ehkä huomenna, meillä on tarkempaa tietoa siitä, miten eteenpäin päästään.

Punkt i protokollet PR 172/2018 rd

Puhemies Paula Risikko: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Rinne jatkaa, olkaa hyvä.

16.05 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Orpo, puhuin näitten ihmisten työolosuhteista ja palkasta, siitä, miten näitten ihmisten asiat järjestetään paremmin tässä muutoksessa, murroksen aikana, niin että saadaan sitä parempaa hoivaa myös.

Hallituksen vaatimat lomarahaleikkaukset kohdistuvat erityisen vakavasti juuri näihin pienituloisiin hoitajiin. Uusia uhkia on luvassa: teidän puolueenne on puhunut työehtosopimusten yleissitovuuden heikentämisestä pelkästään palkkamääräyksiin yksityisellä puolella. [Paavo Arhinmäki: Samoin Halla-aho!] Tiedoksi kokoomukselle se, että yleissitovien työehtosopimukset ovat heikommassa asemassa olevien ihmisten tuki ja turva. Yleissitovuuden purkaminen mahdollistaa palkanalennusten tekemisen esimerkiksi juuri hoitajille. Kun kruunaksi tähän surulliseen tarinaan: te olette nyt työaikalain kautta kurittamassa hoitajia työaikalain muutoksella, jonka myötä yhä useamman hoiva-alan ammattilaisen työvuoroja voidaan pidentää ja lepoaikaa lyhentää. Näin hoitajien entisestään raskas kuormitus kasvaa.

Arvoisa ministeri Orpo, menikö tämä nyt väärinpäin? Miksi lisäätte hoitajien kuormitusta silloin, kun hoiva-alan työntekijöitä tarvitaan ja [Puhemies koputtaa] tarvittaisiin niitä ihmisiä työpaikoille?

16.07 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin aloitan siitä, että kun äsken puheenvuorossani kerroin, että Suomessa on maailman parasta sosiaali- ja terveystalveta, niin kyllähän sen tekevät suomalaiset ammattilaiset, niin hoitajat kuin lääkäritkin ja muu henkilökunta, jotka näissä sairaaloissa ja hoitolaitoksissa hoitavat meidän sairaita ihmisiä tai vanhuksia. Heidän työnsä on kaikki kaikessa. Meidän tehtävämme on luoda puitteet sille, että he voivat tehdä työtään mahdollisimman hyvissä olosuhteissa, joissa on tähän päivään sopivat työehdot, työelämän pelisäännöt, joissa on hyvää johtamista, joissa todella esimerkiksi hoitohenkilökunta voi keskittyä siihen tärkeimpään eli ihmisten, vanhusten, sairaiden ihmisten, hoitamiseen, heille parhaan mahdollisen hoidon turvaamiseen.

Me olemme kaikki tässä salissa samaa mieltä siitä, että me tarvitsemme lisää ja paljon hoitohenkilökuntaa ja sosiaali- ja terveystalvetun ammattilaisia. Me olemme käynnistäneet työn, jolla tätä pohjustetaan jo seuraavaa hallitusohjelmaa ja hallitusta varten. [Välihuutoja vasemmalta]

16.08 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on oleellinen kysymys, että mistä sitä lisähenkilöstöä saadaan. Jos me katsomme, niin SuPer on kertonut, että meillä on 30 000 ihmistä, jotka ovat hoiva-alan ammattilaisia mutta ovat siirtyneet muihin tehtäviin. THL:n lukujen mukaan meillä on yli 70 000 ihmistä, jotka ovat hoiva-alan ammattilaisia mutta ovat siirtyneet muihin tehtäviin. Uskallan väittää, että yksi syy tähän on kohtuuton jaksotyö, jota olisi voitu korjata nyt työaikalaisa, mutta hallituksen työaikalaki laajentaa tämän jaksotyön käyttöä vielä muillekin, esimerkiksi sosiaalipuolen aloille, jolloin meillä on kohta samat ongelmat silläkin puolella.

Punkt i protokollet PR 172/2018 rd

Tämä on myös tasa-arvokysymys siitä näkökulmasta, että meillä miesvaltaisilla aloilla tehdään työtä kolmivuorossa ja sieltä saa iltalisät ja yölisät, mutta kun tullaan hoiva-alalle, niin tehdään joustotyönä, jolloin näistä lisistä jäädään paitsi. Eikö nyt olisi aika laittaa liikkeelle selvitys, jossa jaksotyöstä luovutaan?

16.09 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ihan totta, työaikalaki on tänään sitten palautekeskustelussa. Se on eduskunnassa nyt käsitelty valiokunnassa perusteellisesti, ja myönnän, että se on todella haastava laki. Sen ideanahan on saattaa työaika ja työn tekeminen vastaamaan 2020-luvun haasteisiin. Sen jälkeen, kun se oli kirjoitettu, meille alkoi tulemaan yhteydenottoja erilaisilta tahoilta siitä, että meihin tätä ei pitäisi soveltaa, ja toisaalta, että meihin tätä pitäisi soveltaa. Tämä soveltamisalakysymys on ollut tiedossa kyllä ministeriössä. Me olemme pyrkineet rakentamaan tämän tasapainoisesti ja myös niin, että se täyttää EU:n työaikadirektiivin, ILO:n ja Euroopan sosiaalisen peruskirjan asettamat vaatimukset. Tässä on se raami, missä me olemme pyrkineet toimimaan. Ei ole todellakaan helppo harjoitus ollut.

Kyllä minä suhtaudun vakavasti tähän ehdotukseen, että näitä on syytä pohtia ottaen huomioon se, kuinka monimuotoista työn tekeminen näinä aikoina on.

16.10 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri puhuu nyt vähän eri asiasta. Eli kyse siinä työaikalaisissa on siitä, onko työ autonomista ja ovatko ihmiset työaikalain piirissä vai eivät, mutta kun puhutaan jaksotyöstä, niin puhutaan nimenomaan naisvaltaisista aloista ja siellä tehtävästä hoivatyöstä. Jos teidän vastauksenne oli se, että te olette valmis ottamaan vakavasti sen, että jaksotyöstä pyritään luopumaan ja tällainen selvitys laitetaan ministeriössä liikkeelle, niin tästä olen äärimmäisen iloinen ja toivoin tähän vastauksen.

16.11 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ennen kuin minä rupean tässä vetämään yhteen sitä, mikä on se johtopäätös, niin asia pitää selvittää, ja aina tämmöiseen selvittämiseen minulla on kyllä valmiuksia. Mutta se, että ruvetaan tekemään tässä se lopputulos, päättämään se etukäteen, on eri asia.

Tiedän, että näillä jaksotyöaloilla jaksotyötä saa teettää myös erilaisissa tukitoiminnoissa, ja nythän tätä säännöstä täsmennetään sillä lailla, että näitten tukitoimien tulee olla tehtäviä, jotka ovat välttämättömiä toimintojen käynnissä pitämiseksi. Tässä on yritetty rakentaa tämä silleen, että tämä vastaisi mahdollisimman hyvin näitä tarpeita, mutta myönnän, että edelleen tässä varmaan jää korjattavaa.

16.12 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä täytyy sanoa, että hallitus olisi voinut paremminkin onnistua näissä kysymyksissä, ja uskon, etten puhu vain omasta puolestani. Pakkolakipaketti, lomarahaleikkaukset, [Ben Zyskowiec: Tehän hyväksyitte kikyn, teidän kannatitte sitä!] irtisanomissuojan heikennys, aktiivimallileikkuri ja myöskin se tapa, jolla alle 30-vuotiaiden perusteettomien määräaikaisten työsuhteiden salminen tehtiin. Tässä on nyt vain joitakin työelämän asioita, ja kun me katsomme sitä kovaa kuvaa, jonka vallassa me olemme, kun puhutaan hoiva-alalla työskentelevistä ihmisistä, niin samaan aikaan hallitus flirttailee sillä, pitäisikö hankkia työvoimaa Filippiineiltä. Me täällä keskustelemme siitä, voisiko 200 miljoonaa laittaa panostusta siihen, että me voisimme tosiasiallisesti lisätä henkilökuntaa vanhustenhuoltoon, ja se ei millään käy, vaikka

Punkt i protokollet PR 172/2018 rd

täällä ovat lähes kaikki eduskuntaryhmätkin siitä yksimielisiä. Kyllä kyyti on kovaa, kun keskustelemme siitä, millä tavalla hoiva-alalla työskenteleviä ihmisiä tässä maassa kohdellaan. Minä vielä kerran kysyn teiltä: [Puhemies koputtaa] olisiko järkevää saada nämä ihmiset takaisin hoiva-alalle kohtelemalla hoiva-alan työntekijöitä paremmin?

Puhemies Paula Risikko: Kuka ottaa? Ottaako ministeri Saarikko?

16.13 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tapasin eilen täällä salissakin paljon puhuttaneen vanhusaiheen tiimoilta sen saman joukon, jonka kanssa laadimme 25 kohdan sitoumuksen: siis alan keskeisimmät yksityiset yritykset, henkilöstöjärjestöjen edustajat, valvojaedustajat, myös suomalaisten kuntien edustajat. Arvioimme, mitä muutoksia alalla on tapahtunut tämän julkisen, kriisiytyneen ja oikeutetun keskustelun jälkeen. Kuvaan nyt vain sitä, mitä nämä aivan arjessa asiaa parhaiten — ehkä paremmin kuin kukaan meistä — tuntevat minulle kertoivat. Pääviestit olivat:

Johtamiseen panostaminen. Tämän tunnistivat sekä yritykset, kuntatyönantaja että palansaajapuoli.

Toinen iso kysymys oli työsuhteiden vakinaisuus. Merkittävä arjen haaste on, jos työtä päätetään. Tässä suomalainen julkinen sektorikaan ei kunnostaudu tällä hetkellä vielä riittävällä tavalla.

Ehkä esiin nousi vahvasti myös se, että työn johtamiseen, esimiestyöhön ja hyvinvointiin panostaminen, esimerkiksi oikeus kertoa näkemistään epäkohdista, on yksi merkittävimpiä seikkoja työhyvinvoinnille.

Ja tämä keskustelu rajautui siis vain vanhuspalveluun [Puhemies: Aika!] tästä laajasta hoiva-alasta.

Puhemies Paula Risikko: Ja vielä ministeri Soini.

16.14 Ulkoministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä viitattiin filippiiniläisiin. Minä en voi ymmärtää, että heistä ja heidän hoitajistaan puhuttaessa käytetään julkisuudessa kieltä ”orjatyö” ja ”karjalauma” ikään kuin filippiiniläiset ihmiset ja naiset olisivat [Välihuutoja vasemmalta] jotenkin huonompia kuin muut. Sellainen kielenkäyttö on rasistista, sortavaa ja ihmisarvoa alentavaa ja häpeällistä. [Oikealta: Kyllä! Oikein!] Olen julkisuudessa todennut, että filippiiniläiset hoitajat, jos he tulisivat Suomeen, maksaisivat samat verot, heillä olisi samat työehdot ja kaikki tämä muu. En voi ymmärtää tällaista kielenkäyttöä vasemmistolta. [Välihuutoja]

Puhemies Paula Risikko: Otetaan vielä edustaja Kiurulta yksi kysymys, sitten mennään seuraavaan aiheeseen.

16.15 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta oli erittäin hieno ele, kun puhemies antoi vielä mahdollisuuden todeta ulkoministeri Soinille, että te puhutte kyllä jostain sellaisesta vasemmistosta, jota minä en tunnista. Minä kysyin täällä: jos täällä on 70 000 hoiva-alalla työskennellyttä ihmistä, jotka eivät ole enää tämän alan palveluksessa, niin voisimmeko me lähteä hakemaan niitä ratkaisuja hiukan lähempää kuin Filippiineiltä asti? Tämä oli se kysymykseni, ja halusin kysyä aidosti, voisimmeko me pa-

Punkt i protokollet PR 172/2018 rd

rantaa näiden ihmisten työolosuhteita näyttämällä esimerkkiä Suomen hallituksessa siinä, millä tavalla hoiva-alalla työskenteleviä ihmisiä kohdellaan.

Minun on pakko sanoa, että haamuhoitajailmiöt ja kaikki vastaavat tapaukset kertovat siitä, että silmät ummistetaan ja sokeana mennään vain eteenpäin. Minusta on käsittämätöntä, että te ette ota hallitusaitiossa minkäänlaista vastuuta näistä kysymyksistä.

16.16 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tietysti erittäin vakava syytös valiokunnan puheenjohtajalta kuvata, että vastuuministerinä en ole kantanut millään tavalla vastuuta näistä kysymyksistä. [Välihuutoja] Tämän tietysti jätän pohdintaani.

Mutta tärkeä huomio puheenvuorossanne, ja yhdyn täysin siihen arvioon, liittyy näihin kymmeniintuhansiin ihmisiin, jotka ovat työn raskauden, heikon palkkauksen tai työolosuhteiden vuoksi vetäytyneet alalta. On aivan totta, että heidän saamisensa takaisin alalle vaatii ryhtiliikettä, josta äsken kerroin muutamia esimerkkejä. Vaikkapa työsuhteiden vakinaistaminen on yksi vastaus.

Mutta joudun myös toteamaan teille, edustaja Kiuru, että vieraillessani vajaa pari viikkoa sitten Turussa, kotikaupungissa, sekä yksityisessä että julkisessa hoivakodissa, yhteinen viesti kaikilta oli: yksittäisessä omassa kotikaupungissani päivääkään vanhuspalvelut eivät pyörisi ilman ulkomaalaista työvoimaa. Jo tänä päivänä meidän hoitohenkilöstöstä merkittävä osa — täällä on esillä ollut vain yksi lähtömaa — on ihmisiä, jotka tulevat naapurimaista tai paljon kauempaa, ja he ovat tärkein voimavara ja myös pidetty osa henkilöstöä. [Suna Kymäläinen: Tärkein?] — Tärkeä voimavara henkilöstön osana.

16.17 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ylipäättään tähän keskusteluun hoitoalasta: Me kaikki tietysti tiedämme sen, että he tekevät ääretömän tärkeää työtä. Pitää ymmärtää se, että nämä erilaiset työn tekemisen muodot, niin kuin tämä esille nostettu jaksotyö, ovat äärimmäisen tärkeitä yhteiskunnan toimintojen kannalta. On ihmisiä, jotka joutuvat tekemään tämmöistä työtä. Sen takia olisi hyvä tuoda esille myös se, että kun me teemme muutoksia tähän, niin muun muassa lepoaika muuttuu 9 tunnista 11 tuntiin. Eli kyllä me olemme pyrkineet siihen, että me teemme tästä inhimillisempää kuin se tänä päivänä on.

Frågan slutbehandlad.